Posudek oponenta bakalářské práce

KLUBAL, J. (2008): Vývoj regionální diferenciace pěstování brambor v Česku s důrazem na transformační období po roce 1990. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 55 s.

Předmětem posudku je bakalářská práce, která navazuje na výzkumnou tradici KSGRR studia procesu transformace agrárního sektoru. Práce přináší úzce komoditní náhled na proces transformace agrokomplexu v Česku. Autor si klade za cíl zachytit a zhodnotit změny geografického rozložení pěstování brambor v Česku zejména po r. 1990. V návaznosti na tento cíl autor formuluje pracovní hypotézu a výzkumné otázky, zaměřené jednak na dopady transformačních procesů na pěstování brambor a jednak na hlavní faktory regionální diferenciace pěstování brambor.
Práci je členěna na 4 části. V první části autor definuje klíčové pojmy, analyzuje dostupnou literaturu a dostupné statistické zdroje, v poslední části kapitoly pak autor popisuje použité metody a zároveň argumentuje důvody jejich použití. Kapitola je logicky strukturovaná a tvoří kvalitní teoreticko-metodologické zarámování tématu. Pro další výzkumnou (a publikační) činnost lze jen doporučit, diskuzi s literaturou více analyzovat v kontextu konkrétního tématu (tj. vybrat klíčové informace relevantní pro potřeby výzkumného tématu). Autor například ve své výzkumné hypotéze vychází z několika literárních zdrojů, v diskuzi s literaturou podává pouze obecný popis těchto publikací. Naopak velmi pozitivně je třeba hodnotit fakt, že autor nejen prostudoval řadu úzce resortních informačních zdrojů (zprávy MZe, specializovaná zemědělská literatura), ale získané informace velmi promyšleně a logicky využívá k interpretaci výsledků získaných během výzkumné činnosti.

Druhou část práce věnoval autor jednak obecným otázkám pěstování brambor, jednak retrospektivnímu hodnocení vývoje pěstování brambor v Česku od roku 1920. Výsledkem je stručné, výstižné zhodnocení vývojových souvislostí pěstování brambor v Česku, hodnocení je doprovázeno grafy, které jsou v textu interpretovány.

Třetí část práce tvoří vlastní analýza regionální diferenciace pěstování brambor. Vyhodnocováním a interpretací grafických a statistických výstupů podává autor detailní obraz vývoje územní diferenciace pěstování brambor v Česku od r. 1962 do současnosti (zvláštní pozornost je věnována raným bramborám) a zároveň pojmenovává hlavní faktory regionální diferenciace. Vše je názorně dokumentováno kartografickými výstupy. Pouze na straně 27 se zbytečně opakuje kartogram Podílu brambor na rozloze orné půdy Česka v roce 1990 (viz Obr. 7 a Obr. 8). Ilustrativnější by vzhledem k následující interpretaci změn regionální diferenciace v první fázi transformace byl kartogram vyjadřující index vývoje podílu brambor na rozloze orné půdy okresů mezi roky 1990 a 1995.

Ve čtvrté části práce autor hodnotí bramborářský agrokomplex a prostorové vztahy produkce brambor a lokalizace navazujících zpracovatelských aktivit (škrobárenský průmysl). Bylo provedeno terénní šetření dodavatelských vztahů vybraného modelového podniku a pražských maloobchodních řetězců. Autor se opět snaží o interpretaci získaných dat a zároveň si uvědomuje limity vlastních hodnocení a použitých metod. Kapitola přináší aktuální náhled na situaci v bramborářském agrokomplexu a naznačuje některé obecné problémy vyplývající z regionální diferenciace pěstování brambor a lokalizace navazujících odvětví vůči produkčním oblastem. Velkým přínosem pak jsou především výsledky případové studie zpracovatelského závodu Škrobárny Pelhřimov a.s., která vhodně dokumentuje popsané obecné zákonitosti vývoje prostorového obrazu pěstování brambor.

Práce má logickou strukturu, autor se v průběhu řešení výzkumného tématu drží výzkumných cílů a směřuje k verifikaci pracovní hypotézy a zodpovězení výzkumných otázek. K zodpovězení výzkumných otázek a potvrzení (resp. vyvrácení) hypotézy se autor vrací v závěru. Práce je vhodně členěna, obsahuje všechny obvyklé náležitosti (seznam literatury, pramenů, abstrakt, kvalitní popisy grafických výstupů). Na závěr je třeba zdůraznit, že po formální stránce (jazykové i grafické) je práce zpracována prakticky dokonale.

Autor předložil velmi kvalitní bakalářskou práci, prokázal schopnost samostatné tvůrčí a výzkumné práce, schopnost aplikací řady metod naplnit výzkumné cíle a zformulovat jasné a přiměřené závěry. Autor ve své práci prokázal nadstandardní přehled o studované problematice. Některé nesrovnalosti jsou zanedbatelného významu a lze je považovat za doporučení pro další výzkumnou a publikační činnost. Stejně tak přiložené otázky jsou námětem k diskuzi pro obhajující řízení.

Prosím autora o zodpovězení otázek a doplňující vysvětlení následujících skutečností:

1) Autor v kapitole 2.2. zachycuje v grafech na Obr. 2 a 3 časové řady vývoje produkce brambor a vývoje hektarových výnosů brambor v Česku v letech 1920 – 2007 pomocí pětiletých průměrů. V případě, že jsou údaje v grafu konstruovány jako pětileté klouzavé průměry, chybí v práci vysvětlení, jak jsou konstruovány hraniční hodnoty (např. 1945, 2007).
2) Některé výroky autora si mírně protiřečí. Například na straně 35 autor tvrdí, že rozmístění sadebních ploch v roce 2005 je vhodné vzhledem k produkční schopnosti půd a hodnotí regionální diferenciaci jako výhodnou vzhledem k přírodním podmínkám. Zatímco v závěru autor uvádí obecné tvrzení, že současné prostorové rozložení pěstování brambor považuje za nevýhodné (zřejmě myšleno v souvislostech navazujících socio-ekonomických aktivit). Zdá se tedy, že autor nepovažuje přírodní aspekty za geografické?, ačkoliv v práci hovoří o tom, že přírodní podmínky jsou klíčovým faktorem rozmístění sadebních ploch brambor v Česku (viz str. 36).
3) Je opravdu lokalizace škrobárny v Horažďovicích tak nevýhodná? Osobně si myslím (ačkoliv mohu být pod vlivem lokálního patriotismu), že vzhledem ke specializaci horažďovické škrobárny na produkci škrobu pro průmyslové využití (kationické škroby), nelze posuzovat výhodnost/nevýhodnost umístění pouze v kontextu lokalizace vzhledem k produkci brambor, ale je nutné vzít v úvahu také lokalizaci navazujících odběratelů produktů (papírenský průmysl, plastový průmysl, keramický průmysl aj.) V tomto kontextu se lokalizace až tak nevýhodná nejeví.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Práci tedy tímto **navrhuji k obhajobě** a navrhuji ohodnotit práci ....

V Praze 13.6, 2008

Mgr. Jan Skála